

החייב יפסיק למרוץ אליהם!

צילמה: מאיה מטיאס

מצב חירום במפעל: איך מתארגנים

מצבי חירום במפעל עלולים להתעורר בעקבות אירועים פנימיים או חיצוניים. מה שמאפיין את הטיפול במצבי חירום הוא הדחיפות הגבוהה והצורך להשתלט מהר על המצב, כדי לצמצם למינימום את הנזקים

מקלטים וציוד התגוננות

על-פי הנחיות פיקוד העורף יש להתקין מקלטים ומרחבים מוגנים בהיקף המבנה ובמרחקים שונים זה מזה, בהתאם לזמני ההתרעה לכניסה לאזורים המוגנים. כמו כן, על פי תקנות ההתגוננות האזרחית (ציוד מפעלים ומוסדות ואימוון עובדיהם), התשל"ג-1973, בעל מפעל מוסדר חייב להתקין במפעלו ציוד לצורכי התגוננות אזרחית ולהחזיקו בכל עת במצב תקין וראוי לשימוש, הכל בהתאם להוראות פרק זה. בעל מפעל מוסדר חייב לאמן את עובדיו להתגוננות אזרחית בהתאם לפרק זה.

כאשר מתרחש במפעל מצב חירום, לדוגמה שריפה, פיצוץ, אירוע חומ"ס וכדומה, נכנסים ההנהלה וצוות העובדים לכוננות: יש להשתלט על האירוע במטרה למנוע פגיעות בנפש וברכוש, להגיש עזרה ראשונה לפגעים (אם יש), לפעול כדי למנוע התרחבות של האירוע ולסיים במהירות האפשרית את הטיפול במצב החריג כדי לחזור לשגרת העבודה.

רשימת חירום

יש לערוך רשימה של אירועי חירום חיצוניים ופנימיים שעלולים להתרחש במפעל ובכל מקום עבודה, להעריך את ההתפתחויות הצפויות בהתאם לתרחישים שונים ולתכנן תגובה הולמת והתארגנות ראויה. על-פי 'תקנות רישוי עסקים (מפעלים מסוכנים), התשנ"ג-1993', מפעלים הנכללים בהגדרת הדרישות נדרשים להכין 'תיק מפעל' שנועד לטיפול בתקלות ובתקריות שעלולות להתרחש במקום ולסכן חיי אדם בתוך המפעל ומחוצה לו. יש להכין תיק בטיחות אש ('תיק שטח') לצורך היערכות מוקדמת של השהיה במבנה ושל שירותי הכבאות לקראת אירוע, לרבות שריפה. הוראה זו חלה על מבני תעשייה, בתי מסחר, שיווק ושירות לציבור ששטחם עולה על 2000 מ"ר.

עזרה ראשונה

בכל מקום עבודה דרוש שיהיה מישהו מיומן בהגשת עזרה ראשונה בסיסית, כולל החיאה, חבישה וכו', וצריך להימצא בהישג יד ארגון עזרה ראשונה עם אמצעי חבישה בסיסיים. במפעלים גדולים, ולפי הצורך, יש בדרך כלל חדר מרפאה ולעתים גם אחות קבועה. חייבת להיות במקום רשימת בתי החולים הכוונים, כולל רשימת מספרי טלפון של מד"א אזורי או שירותי אמבולנס פרטי. במקרה של התחשמלות יש לתק במהירות את הנפגע ממקור המתח באמצעות הפסקת החשמל במפסק החירום או בעזרת חפץ מבודד, לבדוק לו נשימה ודופק ואם אין - לבצע החיאה.

בטיחות וגיהות

זרוע בטיחות ואיכות
44 באינרטי
www.osh.org.il

המוסד לבטיחות ולגיהות
בטיחות ובריאות בעבודה - זה אנחנו.

גיליון 538
מרץ 2015
אדר-ניסן תשע"ה

בטיחות וגיהות באתרי בנייה

אתרי בנייה הם מקומות עבודה מורכבים ודינמיים. מספר הנפגעים בתאונות עבודה בענף זה גבוה בהרבה מהמוצע במשק ולכן שמירה על כללי הבטיחות והגיהות בהם מחויבת המציאות

חפירות ועבודות עפר

אחד הסיכונים האופייניים הנוספים הגוברים חיי אדם באתרי הבנייה הוא ביצוע חפירות ללא יצירת שיפועים בטוחים או ללא דיפון החפירה כאשר עומקה עולה על 1.20 מ'. החפירות, המיועדות בדרך כלל להטמנת מערכות צנרת וכו'. אופן ההגנה על עובדים בחפירות מפורט בתקנות הבטיחות בעבודה. יש לעיין בהן בקפידה וליישמן.

סיכונים נוספים

באתר הבנייה סיכונים רבים נוספים, בהם סיכוני עבודה עם מכונות כולל עגורן צרית, סיכונים בעבודות חשמל, סיכוני בריאות וגיהות בהם סיכונים כימיים, פיזיקליים וארגוניים, סיכונים פסיכו-חברתיים ועוד ועוד. הפגיעות העיקריות בקרב עובדי הבנייה הן במערכת שריר-שלד כתוצאה מטלטול ידני של משאות ועבודה פיזית מאומצת, ירידה בשמיעה כתוצאה מחשיפה לרמות רעש גבוהות; דלקות עור בעקבות מגע עם מלט ומימסים אורגניים ופגיעה במערכת הנשימה בעקבות חשיפה נשימתית לחומרים מזיקים כגון סיליקה (צורן), הנמצא בחומרי הבנייה השונים.

שימוש באמצעי מיגון

חובה על העובדים באתר בנייה לעשות שימוש נכון באמצעי המיגון העומדים לרשותם. על מנהל העבודה לבצע בדיקות סביבתיות לקביעת רמות החשיפה לסכנות, להפנות את העובדים לבדיקות רפואיות עם קבלתם לעבודה ובאופן תקופתי. כל אלה מהווים מרכיב חשוב במניעת פגיעות בבריאות העובדים ויש להקפיד על קיומן, כמתחייב בתקנות.

אחת הבעיות בשמירה על בטיחות וגיהות באתרי בנייה נובעת מהעובדה שבמקום פועלים בו זמנית בעלי מקצוע רבים: בנאים, טכסנים, רציפים, טיחים, כונו פיגומים, חשמלאים, מפעילי מתקני הרמה ועוד. חשוב לאסוף את קבוצות העובדים העוסקים במטלות השונות ולהדריך כלל כללי הבטיחות, הגיהות והזהירות הכרוכים בעבודתם.

זאת ועוד: עובדים באתר בנייה חשופים לתנאי מזג אוויר שלעיתים אינם נוחים; במקום מגוון רחב של עובדים בעלי לאומיות שונות שלעיתים אינם שולטים בשפה העברית; שעות העבודה מרובות ולעתים עובדים גם בחושך מול זרקורים; כניסה של גורמי חוץ רבים לאתר הבנייה לצורך פריקה של חומרי גלם, קונים שבאים לבדוק כיצד מתקדם פרויקט הבנייה ועוד.

משטחי עבודה ומדרכות מעבר

קיימות הנחיות מדויקות לגבי משטחי עבודה ומדרכות מעבר, צורת הגיזור הנדרשת עבור משטחים שגובהם עולה על 2 מ' למניעת נפילה של עובדים, קיומו של מעקה על מרכיביו, טיב הגישה למשטח העבודה, עובי הרצפה, יכולת הנשיאה שלה והחומר ממנו היא עשויה, השיפוע המותר והתקנת שלבי דריכה, איסור קיומם של מכשולים הבולטים לתוך מישטח העבודה ועוד.

מניעת נפילה מגובה

סיכון מובהק בעבודות בנייה הוא נפילה מגובה. תקנות הבטיחות בעבודה מפרטות את כל אמצעי הבטיחות וציוד המגן הכללי והאישי המיועדים למנוע סיכוני נפילה. כללי הבטיחות מתייחסים גם לשימוש בסולמות, בפיגומים והעבודה על גגות שבירים ותלולים.

פיגומים

התקנות המחייבות הקמת פיגומים קובעות למי מותר לבנות אותם, מי בודק את יציבותם ומתי, למי מותר לפרקם, מה צריך להיות רוחב המעבר בפיגום, מאיזה חומר תהיה רצפתו, מה הם סוגי הפיגומים אותם מותר לבנות ועוד. המחוקק דורש שפיגומים מעל גובה 6 מ' יבנו על ידי בונה מקצועי, ושפיגומי עץ העולים על 18 מ' ופיגומים מפלדה העולים על 50 מ' יתוכננו על ידי מהנדס. התקנות מפרטות גם את סוגי הפיגומים השונים ומאפייניהם.

היד נקטעה והעובד דימם למוות

עובד לילה במפעל נייר בדרום הארץ נמצא בבוקר מוטל ללא רוח חיים בעקבות תאונת עבודה. מחקירה ראשונית עולה כי ידו נקטעה במכונה עליה עבד והוא דימם למוות. עוד עולה מהחקירה כי העובד, ששהה במפעל לבד, ככל הנראה הכניס את ידו סנימטר אחד יותר מדי אל המכונה הגדולה בניסיון לסדר בה את הנייר. מכיוון שלא היה במפעל אדם נוסף לא הוגש לו כל סיוע והוא מת מאיבוד דם.

קצר ונואב
פגע בקו מתח גבוה והתחשמל למוות
נהג משאית שהגיע לאתר בנייה במרכז הארץ פגע במשאכת בטון בקו מתח גבוה. כתוצאה מהפגיעה עלתה המשאית באש. חבריו סיעו לו לצאת מהמשאית הבעורת צוותי הצלה שהוזעקו למקום העניקו לנהג טיפול רפואי בשטח וביצעו בו פעולות החיאה, אך נאלצו לבסוף לקבוע את מותו.

קצר ונואב
ספג עלבונות וחלה בסכיזופרניה
איש תחזוקה בבית ספר חלה בסכיזופרניה לאחר שספג עלבונות מהמנהלת והוכר כפגוע בעבודה. מחלת הסיכזופרניה, שהדעות לגבי הגורמים לה חלוקות, קיבלה במקרה זה הכרה כמחלת מקצוע. מדובר בפסיקה תקדימית שמרחיבה את הגדרת הפגיעה בעבודה לסיבות שאינן קלאסיות.

צילם: מיכאל לור

המוסד לבטיחות ולגיהות
בטיחות ובריאות בעבודה - זה אנחנו.

מרכז המידע מודיע:

- יש לך בעיה או שאלה כללית או אישית בתחומי בטיחות ובריאות בתעסוקה?
- האם אתה זקוק למידע בנושאי בטיחות וגיהות, חומרים מסוכנים, מניעת תאונות וכו'?

פנה למרכז המידע ותיענה במהירות
ניתן לפנות טלפונית, באמצעות הפקס או בדוא"ל
כל הפניות נשמרות בסודיות • התשובות ללא תשלום
(למעט תשובות ליועצים פרטיים, לשמאים ולעורכי דין).

כתובתנו: המוסד לבטיחות ולגיהות, מרכז המידע
רח' מזא"ה 22, תל אביב ת.ד. 1122 מיקוד 61010
דוא"ל: info@osh.org.il, טל. 03-5266455, פקס. 03-5266456

**דע יותר
- קבל יותר**

**הצטרף לחוג
העמיתים של המוסד
לבטיחות ולגיהות**

צלצל:
03-7715211